

Zwierzęta morskie – scenariusz warsztatu

Warsztaty dla dzieci z wykorzystaniem obrusu Mapa świata Yamaluje.

Warsztaty przygotowane z myślą o tym, aby poprzez kreatywną zabawę i wspólne malowanie:

- przekazać dzieciom wiedzę o pięknie i różnorodności królestwa mórz i oceanów;
- przedstawić i zaciekawić stworzeniami, które żyją w słonych wodach.

Wiek dzieci 6+

Praca w grupie

Metody pracy: plastyczna, rozmowy, burza mózgów

Potrzebne będą:

- stół oraz krzesła dla dzieci;
- obrus Mapa świata Yamaluje;
- kolorowe flamastry zmywalne do pisania na tkaninach;
- kartki A4,
- flamastry lub kredki;
- nożyczki;
- książki o podwodnym świecie dla dzieci /można wybrać dowolne, które posiadamy w bibliotece lub skorzystać z naszych podpowiedzi/;
- wydrukowane i pocięte kartki z pytaniami /przykłady pytań poniżej/.

Przygotowanie:

- zebranie ciekawych faktów na temat mórz i oceanów oraz ich mieszkańców /informacje do wykorzystania przez prowadzącego znajdują się na końcu materiału/

Przebieg:

Wprowadzenie

Wszyscy uczestnicy siadają przy stole nakrytym obrusem Mapa świata Yamaluje. Wyruszamy razem na wielką morską ekspedycję, by poznać zwierzęta żyjące w wodach słonych, czyli morzach i oceanach. Krótka informacja od Prowadzącego na temat mórz i oceanów. Może być w formie ustnej lub przeczytany na głos fragment wybranego tekstu z książki – informacje do wykorzystania dalej w materiałach.

Cześć 1

- Prowadzący pyta dzieci „Jakie morskie zwierzęta rozpoznajecie na mapie przed sobą”? Dziecko, które się zgłosi i odpowie, zamalowuje to zwierzę na obrusie. W tym czasie prowadzący opowiada ciekawostki na temat zwierzęcia.

- Kiedy już wszystkie zwierzęta wodne na mapie zostaną odnalezione, prowadzący pyta dzieci – „Jakie jeszcze morskie zwierzęta znacie”? lub „Czy macie swoje ulubione morskie zwierzęta”? „Czy chcecie opowiedzieć o jakimś zwierzęciu”? Potem dziecko może je domalować na obrusie i coś o nim opowiedzieć.

Część 2

- Losowanie pytań z „kapelusza” i wspólne szukanie odpowiedzi na zasadzie burzy mózgów. Do wybranych pytań można zaproponować ćwiczenia ruchowe /lista pytań i odpowiedzi wraz z ćwiczeniami znajdziecie dalej w materiale/.
W wersji dla młodszych dzieci zamiast pytań, można losować figurki zwierząt. Dzieci wtedy zagadują co to za zwierzę.

Część 3

- Prowadzący czyta dzieciom fragment książki o potworze wodnym /można skorzystać z naszej książkowej sugestii – dalej w materiale fragment lub wybrać własną/
- Wspólnie tworzymy Legendę o potworze wodnym. Prowadzący rozpoczyna słowami „Dawno, dawno temu pewien, u wybrzeży Australii, młody rybak imieniem AKE zobaczył wielki kształt wynurzający się z wody...”, a następnie każdy dopowiada zdanie. Każde zdanie prowadzący spisuje, po to, aby na koniec odczytać całość legendy. Jeśli dzieci są starsze mogą same zapisywać swój pomysł na kartce, następnie zaginać kartkę i podawać kolejnemu dziecku. Można zrobić kilka rund w zależności od liczby dzieci.
- Po odczytaniu całej historii dzieci rysują portret swojego potwora i nadają mu imię. Potwory można narysować na kartce, wyciąć i potem położyć na dowolnym miejscu na obrusie. Tak, aby potem każde dziecko mogło zabrać swojego potwora morskiego ze sobą.

Zakończenie

Na zakończenie można spytać dzieci, która z usłyszanych informacji zapadła im pamięci, co wydało się najbardziej niesamowite.

WPROWADZENIE O MORZACH I OCENACH NA ZIEMI

Morza i oceany zajmują większą część powierzchni Ziemi. 70 % powierzchni Ziemi pokrywają oceany, w których mieści się aż 97% wody na naszej planecie. Temperatura wody i ruchy oceaniczne mają wpływ na nasz klimat oraz cykl życia nas i wszystkich zwierząt. W oceanach można wyróżnić pięć warstw, które różnią się ilością słońca, temperaturą oraz zwierzętami, które je zamieszkują.

W wodach słonych żyje wiele gatunków zwierząt, mają łuski, płetwy, kości, muszle, pancerze, skrzela...

ZWIERZĘTA NA MAPIE

Żółw zielony – Gad starszy od dinozaurów. Mistrz nurkowania, oddycha płucami, potrafi wstrzymać oddech nawet na 5 godzin, po czym potrzebuje wypłynąć na powierzchnię wody, aby zaczerpnąć powietrza.

Jest roślinożercą, kiedy płynie przez skupiska morskiej trawy jest jak kosiarka do trawy. Każdego roku żółw przemierza duże dystanse, by dotrzeć na plażę, na której składa jaja. Żółwie mają przezroczyste powieki, które chronią oczy i umożliwiają widzenie podczas nurkowania. Żywią się krabami, skorupiakami, jeżowcami, meduzami.

Dziki łosoś - W wieku dojrzałym opuszcza morze i płynie do rzeki, w której się urodził, kierując się zapachem wody. Tam odbywa tarło.

Tuńczyk pospolity – Jest podróżnikiem, który przemierza tysiące kilometrów. Dzięki kształtowi ciała i metalicznemu kolorowi, mknie przez wodę jak pocisk.

Rekin - Przeciętny Rekin ma 40-50 zębów. Zęby rekina rosną przez całe życie. Widzi lepiej niż człowiek i wyczuwa ofiarę na odległość 1 kilometra. Jego skóra jest szorstka jak papier ścierny.

Płetwal błękitny - Największe Zwierzę żyjące w historii ziemi. Największy okaz mierzył 33 metry i ważył 173 tony. Jest dłuższy od boiska do koszykówki. Zamieszkuje wszystkie Oceany. Młode, po urodzeniu waży 4 tony, tyle co średnia ciężarówka. Dorosły osobnik waży do 190 ton i mierzy około 30 metrów. Może zjeść 4 tony kryła dziennie.

Rybki koralowe – zamieszkują rafy koralowe (Papugoryby, Błazenki, Skrzydliwe)

Foka – Świetnie radzi sobie w wodzie, nurkuje, pływa i poluje. Wychodzi na brzeg lub skały, aby odpocząć. Małe foki rodzą się na lądzie i żywią się mlekiem matki.

PRZYKŁADOWA LISTA PYTAŃ I ODPWIEDZI + ĆWICZENIA RUCHOWE

Dlaczego ryby nie toną?

Odp. Większość ryb ma pęcherz pławny wypełniony lekkim gazem, który pomaga utrzymać się rybom w wodzie.

Dlaczego woda jest słona?

Skały zbudowane są z różnych minerałów, niektóre z tych minerałów mają słony smak - to sole. Woda morska wciska się w skały i rozpuszcza je. Duża ilość soli dostaje się również do morza z lawy pochodzącej z wybuchów podmorskich wulkanów. Morza i oceany mają ogromną powierzchnię, która stale paruje. Woda paruje, ale sól jest za ciężka i zostaje więc pozostała woda robi się coraz bardziej słona. Jest tak słona, że nasze języki czują tę sól. W krajach ciepłych, gdzie morza szybciej parują wody są bardziej słone. Najbardziej słone jest morze martwe - jest tak słone, że nie można się w nim zanurzyć - zaraz wypływamy na powierzchnię, nie tonimy tak jak w normalnej wodzie! Jest tak słone, że żadne zwierzęta ani rośliny nie chcą tam mieszkać - dlatego nazywa się Morze Martwe.

Co wiemy o Ośmiornicy?

Odp. Ciało ośmiornicy pozbawione jest szkieletu, ale za to jest bardzo umięśnione. Ma dwoje pełnych oczu i osiem ramion. Na spodniej stronie ramion znajdują się przysawki. Ośmiornica szybko pływa i może wcisnąć się w wąskie szczeliny.

Ćwiczenie: jedna ręka rysuje w powietrzu kwadrat, drugą nogą trójkąt, a nogą koło

Dlaczego wieloryby nie toną, mimo że są wielkie?

Odp. Dzięki sile wyporu wody nie odczuwają masy swojego ciała.

Czym różni się morze od oceanu?

Odp. Duży obszar słonej wody to morze. Morza, które łączą się ze sobą tworzą oceany.

Jak myślicie, które ze zwierząt na mapie, są gatunkami zagrożonymi?

Odp. Żółw zielony, Tuńczyk,

Ćwiczenie: Poproś dzieci, aby przez chwilę zamieniły się w pływające stworzenie. I na twój znak (klaśnięcie) stały się płynącym żółwiem, ośmiornicą, rekinem, itd.

Czy pingwiny marzną?

Odp. Nie. Gęste upierzenie zapewnia im ciepło.

Co to jest plankton?

Odp. To drobne organizmy unoszące się w odzie. Żywi się nimi wiele zwierząt, w tym ogromny Płetwal Błękitny.

Jak nazywa się grupa ryb?

Odp. Ławica

Ćwiczenie: Poproś chętne dzieci, aby kolejno w czasie np. 30 sekund (które będziesz odmierzać) wymieniły jak najwięcej podwójnych stworzeń.

Czy pod wodą są góry i doliny?

Odp. Tak. Największa głębina to Rów Mariański

Co zagraża zwierzętom w oceanach?

Odp. Statki, zanieczyszczenia (np. wycieki ropy, śmieci, chemikalia), zbyt duże połowy ryb.

Czy wodę morską można pic?

Odp. Woda morska nie nadaje się do picia. Fakt, że jest słona powoduje, że jeszcze bardziej czujemy pragnienie.

Czy płaszczka jest rybą?

Odp. Tak, to ryba o płaskim, dyskowatym ciele.

O POTWORZE WODNYM fragment z książki pt. „Chłopiec z wyspy”, Max Ducos, wydawnictwo

„...- co to było? – zapytałem oszołomiony

- nie mówiłem ci, bo nie chciałem cię przestraszyć. Ale to właśnie dlatego nie mogę zejść sam i nie mogę opuścić tego miejsca. To coś nazywa się Dodekapus: to potwór z morskich głębin. Mieszka w pieczarze u podnóża latarni. Zauważył haczyk i to, że łowią rybę, i w ten sposób odkrył, że tutaj jestem. Ilekroć próbowałem zejść pojawia się ta czerwień. Orlandczycy często opowiadali mi legendę o Dodekapusie; rybacy nazywają go „pochłaniającą czerwienią”. Statki, które oddalały się od brzegu, narażały się na wielkie niebezpieczeństwo, gdy pływały w te okolice...”

„...Nie wiedziałem czego się spodziewać i właśnie wtedy z wody wyłonił się miękki, lśniący kształt. Latarnię zaczęły oplatać gigantyczne macki, a jedno z odnóży niezdarnie próbowało załapać mojego zrobionego z ryb sobowtóra. Morgan był zaskoczony pojawieniem się potwora: nigdy wcześniej go nie widział...”

KSIĄŻKI KTÓRE MOGĄ CI SIĘ PRZYDAĆ

300 faktów Oceany, Przewodnik po podwodnym świecie, Camilla de la Bedoyera, Steve Parker, wydawnictwo Olesiejuk

Wielka Księga Morskich Zwierząt, Yuval Zommer, Wydawnictwo Wilga

Pod wodą, Aleksandra i Daniel Mizielińscy, wydawnictwo Dwie Siostry

Chłopiec z Wyspy, Max Ducos, Polarny Lis